

Економічні науки

УДК 658.14

Загородня Тетяна Сергіївна

студент кафедри економіки і права

Навчально-наукового інституту економіки і управління

Національного університету харчових технологій

Загородня Татьяна Сергеевна

студент кафедры экономики и права

Учебно-научного института экономики и управления

Национального университета пищевых технологий

Zagorodnya Tetiana

Student of the Department of Economics and Law

Teaching and Research Institute of Economics and Management of the

National University of Food Technologies

Науковий керівник:

Левченко Юлія Григорівна

доцент

Національний університет харчових технологій

ОЦІНКА ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОБҐРУНТУВАННЯ

ЗАХОДІВ ЩОДО ЇЇ ЗРОСТАННЯ

ОЦЕНКА СТОИМОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ И ОБОСНОВАНИЕ

МЕРОПРИЯТИЙ ПО ЕЕ РОСТА

ESTIMATION OF THE VALUE OF THE ENTERPRISE AND

JUSTIFICATION OF MEASURES FOR ITS GROWTH

***Анотація.** Оцінку вартості підприємства проводять на всіх етапах розвитку, це не обов'язково, якщо підприємство не планується*

продаватись, чи якщо не планують отримувати інвестиції. Але для повного аналізу бажано рахувати. Оцінку вартості підприємства часто плутають або змішують з аналізом фінансово-господарської діяльності підприємства, використовуючи різне дослідження зміни коефіцієнтів на основі бухгалтерського балансу. Якщо дати лаконічне визначення оцінки підприємства, то це буде відповідь на питання «Скільки коштує підприємство?»

У даній роботі ми розберемо детально цілі та причини, для чого проводять оцінку вартості підприємства та чому вона потрібна, розглянемо методи оцінки, та обґрунтуємо який метод краще для досліджуваного підприємства та чому. Також головне питання є виявити ключові чинники створення, нарощування, руйнування вартості підприємства, а також визначення заходів щодо зростання вартості підприємства.

Ключові слова: оцінка вартості підприємства, вартість підприємства, ефективність підприємства, методи оцінки вартості підприємства.

Аннотація. Оценку стоимости предприятия проводят на всех этапах развития, это не обязательно, если предприятие не планируется продаваться, или если не планируют получать инвестиции. Но для полного анализа желательно считать. Оценку стоимости предприятия часто путают или смешивают с анализом финансово-хозяйственной деятельности предприятия, используя разное исследование изменения коэффициентов на основе бухгалтерского баланса. Если дать лаконичное определение оценки предприятия, то это будет ответ на вопрос «Сколько стоит предприятие?»

В данной работе мы разберем подробно цели и причины, для чего проводят оценку стоимости предприятия и почему она нужна,

рассмотрим методы оценки, и обоснуем метод лучше для исследуемого предприятия и почему. Также главный вопрос является выявить ключевые факторы создания, наращивания, разрушения стоимости предприятия, а также определение мер по росту стоимости предприятия.

Ключевые слова: оценка стоимости предприятия, стоимость предприятия, эффективность предприятия, методы оценки стоимости предприятия.

Summary. *The assessment of the value of the enterprise is carried out at all stages of development, it is not necessary, if the company is not going to sell, or if it does not plan to receive investment. But for a full analysis, it is desirable to count. The valuation of the enterprise is often confused or mixed with the analysis of the financial and economic activity of the enterprise, using a different study of the change in the coefficients based on the balance sheet. If you give a concise definition of the assessment of the enterprise, then this will be the answer to the question "How much does an enterprise cost?"*

In this paper, we will analyze in detail the goals and reasons for evaluating the value of the enterprise and why it is needed, we will consider the methods of evaluation, and we will justify which method is better for the investigated enterprise and why. Also, the main issue is to identify the key factors of creation, increase, destruction of the enterprise value, as well as the definition of measures to increase the cost of the enterprise.

Key words: *estimation of cost of the enterprise, cost of the enterprise, the efficiency of the enterprise, methods of estimating the value of the enterprise.*

Постановка проблеми. *Зацікавлена підприємство у своєму розвитку завжди проводить оцінку вартості підприємства, як для зовнішніх користувачів (стейкхолдерів, інвесторів, для рейтингу) так і для розуміння на самому підприємстві. При чому оцінка бізнесу може здійснюватися не*

лише для визначення ринкової вартості, але й для визначення інших вартостей (інвестиційна, заставна, страхова, ліквідаційна тощо). Тому слід розрізняти ці два види оцінок.

Аналіз досліджень та публікацій. Даною статтею покажемо спеціальний план розрахунку вартості бізнесу, який був здійснений німецьким вченим математиком Г. Лейбніцем ще в XVIII столітті. А загалом, найперші згадки про оцінку у бухгалтерському обліку за собівартістю і за продажом були у XVI столітті. Даним питанням займалися як зарубіжні так і вітчизняні науковці Х. Хунгенберг, Р. Брейлі, Т. Коупленд, Т. Коллер, Дж. Муррін, І.А. Бланк, В.В. Ковальов, Т.В. Теплова, А.М. Турило, О.О. Терещенко та інші. У кожного науковця сформувався свій погляд на оцінку вартості майна, якими методами краще здійснювати даний аналіз та погляд на головні чинники збільшення вартості підприємства.

Мета. Методи проведення оцінки вартості підприємства та шляхи підвищення вартості, обґрунтування вибору методу.

Об'єкт дослідження: ПрАТ «Миронівський хлібопродукт»

Виклад основного матеріалу. Підприємство має за мету отримати високу оцінку вартості свого підприємства, або знати який метод використати для висвітлення кращої сторони діяльності підприємства. Для того, щоб отримати правдиві результати, потрібно мати правильно сформовану, згідно умов законодавства фінансову звітність.

Наведемо підходи до визначення, що ж таке «вартість підприємства», які на нашу думку, заслуговують уваги. Наприклад, О.В. Тарасова вважає, що оцінка вартості підприємства – це певний алгоритм дій та формул, завдяки якому рахують вартість за обраним методом. М. Ю. Мачці і Г. Брезель вважають, що оцінка вартості підприємства це його цінність, виражена через грошову форму. Н.А. Мамонтова вважає, що оцінку вартості підприємства потрібно проводити з певною метою, знаючи цю

мету, можна правильно обрати метод, та показати цінність підприємства з кращої сторони, з чим ми і погоджуємось.

Наведемо які існують цілі або для кого потрібно розраховувати вартості підприємства:

- для власників, акціонерів (об'єктивна оцінка свого підприємства);
- для працівників підприємства (для розуміння реальної ситуації та оцінки своєї діяльності);
- для оціночного підприємства (заробіток, а саме за надані послуги оцінки вартості підприємства);
- для держави (регулювання фінансового-господарської діяльності).

Практика показує, що існують два основні методи для визначення оцінки вартості підприємства: дохідний та витратний.

Дохідний метод – це визначення поточної вартості очікуваних прибутків підприємства від ефективного використання об'єкта оцінки. Даний метод підходить тим, хто хоче розрахувати можливу майбутню вартість, але недоречно застосовувати, якщо підприємство за всі роки оцінки має прибуток в мінусі.

Витратний метод (його ще називають узагальнений майновий) – розрахунок вартості на основі даних фінансової звітності (сума власного капіталу). Один із найпростіших методів і показує, що можливий майбутній покупець не заплатить більшу ціну, ніж його можливі сукупні витрати, що задовільнить власникові подібну корисність. Негативною стороною є те, що даний метод не застосовується, якщо потрібно прорахувати можливу вартість в наступних періодах.

Для витратного методу використовується така формула:

$$\text{ОВП}_{\text{вит}} = \text{Активи} - \text{зобов'язання} \quad (1)$$

де ОВП_{вит} – оцінка вартості підприємства, Активи – сума активів з балансу, зобов'язання – сума поточних та довгострокових зобов'язань.

Для дохідного методу використовується така формула:

$$ОВП = \frac{EBITDA}{(1+(\frac{r}{100}))^n}, \quad (2)$$

де ОВБ – оцінка вартості підприємства;

EBITDA - (скор. від англ. Earnings before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization) — аналітичний показник, що дорівнює обсягу прибутку до вирахування витрат за відсотками, сплати податків та амортизаційних відрахувань; r – ставка дисконтування; n – кількість років.

Наведемо формулу визначення EBITDA.

$$EBITDA = ЧП + \text{Витрати (дохід)з ПП} + А + ФВ \quad (3)$$

де ЧП – чистий прибуток; Витрати (дохід)з ПП - Витрати (дохід)з податку на прибуток; А – амортизація; ФВ – фінансові витрати.

Беручи за приклад ПрАТ «Миронівський хлібопродукт» (ТМ «Наша Ряба», ТМ «Бащинський», ТМ «Фуа-гра», ТМ «Легко»). А це вертикально-інтегроване підприємство, тобто організація контролюю всі етапи вирощування зернових та виробництва курятини. Даний процес зменшує залежність від постачальників, а отже зменшує ціни на собівартість продукції. Дане підприємство не має на мені припиняти свою діяльність чи зливатись, чи продаватись, на меті тільки розширення діяльності (про це свідчить купівля у 2019 році Perutnina Ptuj – словенської вертикально інтегрованої компанії, а також збільшити обсяги продажів в Словенії, Сербії, Хорватії, Боснії і Герцеговині). Тобто витратний метод відразу нас не починає цікавити (але розрахунки ми зробимо, щоб показати відмінність у результатах). Дохідний метод являється більш доцільним, оскільки знаючи плани на ріст EBITDA, ми можемо дізнатись можливу майбутню вартість підприємства.

Можемо показати на таблиці 1, які результати ми отримали прорахувавши оцінку вартості підприємства, використовуючи фінансову звітність та баланс за період 3-х років – 2016-2018 рр.

Таблиця 1

Оцінка вартості підприємства ПрАТ «Миронівський хлібопродукт»

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення			
				Абсолютне		Відносне	
				2017/ 2016	2018/ 2017	2017/ 2016	2018/ 2017
EBITDA, тис. грн	- 2757369	-3232760	2972081	- 475391	6204841	17,24	191,94
відсоткова ставка, %	18	18	18	-	-	-	-
Дохідний метод, тис. грн	-7 748 969	-9 084 949	8 352 369	- 133598 0	17 437317	- 17,24	191,94
Витратний метод, тис. грн	- 1035957 5	-1307688	- 1260581 6	- 905188 7	- 1129812 8	↓87,3 8	- 863,98

Джерело: [4].

З даної таблиці бачимо, що використавши два основних методи оцінки вартості бізнесу, ми отримали значно різні результати. Тепер на практиці ми розуміємо, що потрібно обдуманно ставитись до вибору методу. Оскільки за витратним в нас вартість підприємства в мінусі, і у 2018 році становила -12605816 тис. грн, а за дохідним – 8352369 тис. грн.

Перейдемо до питання про те, як же підвищити рівень оцінки вартості підприємства, наведемо у таблиці 2.

Таблиця 2

Характеристика напрямів збільшення оцінки вартості підприємства

Напрямок збільшення	Характеристика
Збільшення прибутків	висока якість продукції, збільшення реалізації товару; забезпечення ліквідності підприємства
Збільшення грошових потоків	підвищення грошових потоків вхідних; скорочення терміну оборотності грошових коштів; ефективність використання грошових коштів; скорочення витрат

Управління оборотними та необоротними активами	аналіз можливостей покращення стану основних засобів та оборотних засобів, способи оновлення основних засобів; покращення структури підприємства; підвищення конкурентоспроможності та платоспроможності
Збільшення капіталу	забезпечення необхідного капіталу для здійснення господарської діяльності; забезпечення фінансової стабільності
Управління інвестиціями	збільшення дохідності інвестицій; надійність вкладень; ліквідність фінансових інвестицій

Джерело: [1-3].

У таблиці 2 наведемо основні напрямки до збільшення вартості підприємства. Який саме напрям обрати – рішення підприємства. Взагалі напрямків існує безліч, ми навели основні.

Отже, ми вияснили, що неможливо однозначно вказати вартість підприємства, оскільки для різних цілей оцінки – можна обирати різні методи. Обравши один метод ви не можете бути впевненими, що це і є вартість підприємства. Низька вартість підприємства не показує, що це дійсно так (на прикладі витратного методу у ПрАТ «Миронівський хлібопродукт»).

Напрямків зростання вартості підприємства може бути безліч: збільшення обсягу підприємства, підвищення ціни на продукцію, оновлення основних засобів, вторинне використання ресурсів, зменшення відходів на підприємстві, зменшення браку, здача в оренду основних засобів, які не використовуються чи їх продаж, диверсифікація продукції, зменшення собівартості через ефективніше використання матеріальних ресурсів.

Література

1. Гаппоєва А.К., Аксоров М.Г. Управління вартістю підприємства як необхідна умова його сталого розвитку / Економічний вісник Ростовського державного університету. 2010. Т. 8. № 1. С. 7–12.
2. Давиденко Н.М. Трансформація фінансового менеджменту сільськогосподарських підприємств в умовах сучасних викликів / Давиденко Н. М. // підручник, Економіка АПК. 2016. № 2. С. 63
3. Осадчук Д. Фінансова стійкість підприємства: поняття та фактори впливу/ Д. Осадчук // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих учених «Соціально-економічні аспекти розвитку економіки», 27-28 квітня 2017 року. Т.: ТНТУ, 2017. С. 118-119.
4. Сайт smida.gov.ua [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. URL: <https://smida.gov.ua/db/participant/25412361>